

Matematika darslarida interfaol metodlardan foydalanish

Axmedov Iskandar Umrbekovich

Sirdaryo viloyat Sirdaryo tumani

10-sonli umumta'lim maktabi matematika fani

o'qituvchisi

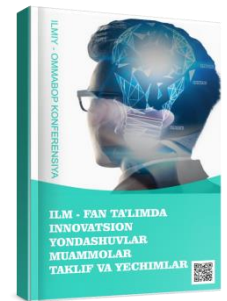
Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab matematika darslarida noan'anaviy metodlardan foydalanish va bir qancha interfaol metodlar xususida so'z boradi.

Kalit so'zlar : interfaol metodlar, insert strategiyasi, "Qadimiy shaharlarga sayohat" metodi.

Hozirgi kunda yurtimizda bo'layotgan islohotlar, ulkan bunyodkorlik ishlari, ta'lim-tarbiya sohasiga qaratilayotgan e'tibor, mazkur sohada qabul qilinayotgan qonun va qarorlar, ishlab chiqilayotgan yangidan yangi g'oyalar, "Milliy dastur"imizda belgilab berilgan buyuk maqsadlar bugungi kun pedagoglaridan yanada ko'proq kuch-g'ayrat, shijoatni talab qilmoqda. Bugungi kunda pedagog o'qituvchilar tomonidan zamonaviy ta'lim texnologiyalarining mohiyatidan xabardorliklari hamda ularni ta'lim berish jarayonida samarali qo'llay olishlari, shuningdek, ta'lim jarayonini tashkil etishga nisbatan ijodkorlik bilan yondashishlar muhim ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining IX sessiyasi (1997 yil 29 avgust) da qabul qilingan hamda bugungi kunda g'oyalari amaliyotga keng ko'lamda muvaffaqiyatli tatbiq etilayotgan O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va

ILM – FAN TA’LIMDA INNOVATSION YONDASHUVLAR, MUAMMOLAR, TAKLIF VA YECHIMLAR

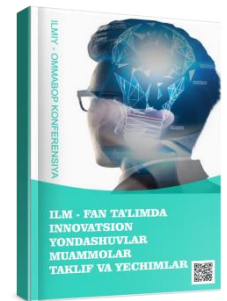

“Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” mazmunida barkamol shaxs va malakali mutaxassisni tarbiyalab voyaga yetkazish jarayonining mohiyatini to‘laqonli ochib berilgandir. Malakali kadrlar tayyorlash jarayonining har bir bosqichi o‘zida ta‘lim jarayonini samarali tashkil etish, uni yuqori bosqichlarga ko‘tarish, shu bilan birga jahon ta‘limi darajasiga yetkazish borasida muayyan vazifalarni amalga oshirishi lozim.

Matematika darslarida bir xillikdan qochish ya‘ni darslarning noan‘anaviy shakllarda tashkil etilishi, ta‘lim jarayonini mukammal andozalar asosida loyihalash, bu loyihalardan unumli foydalana olish o‘quvchilar tomonidan o‘tilgan darslarning puxta, chuqur o‘zlashtirilishi, ularda amaliy ko‘nikma va malakalarning hosil bo‘lishining kafolati bo‘la oladi. Zamonaviy ta‘limga qo‘yilayotgan asosiy muhim talablardan biri ham ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarflamasdan, qisqa vaqt ichida ulkan natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt orasida muayyan nazariy bilimlarni talabalarga yetkazib berish, ularda ma‘lum faoliyat yuzasidan ko‘nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, talabalar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim, ko‘nikma va malakalar darajasini baholash o‘qituvchidan yuksak pedagogik mahorat hamda ta‘lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi.

Pedagogik texnologiya o‘z mohiyatiga ko‘ra sub‘ektiv xususiyatga ega. Qanday shakl, metod va vositalar yordamida tashkil etilishidan qat‘iy nazar texnologiyalar:

- pedagogik faoliyat samaradorligini oshirishi;
- o‘qituvchi va talabalar o‘rtasida o‘zaro hamkorlikni qaror toptirishi;
- talabalar tomonidan o‘quv predmetlari bo‘yicha puxta bilimlarning egallanishini

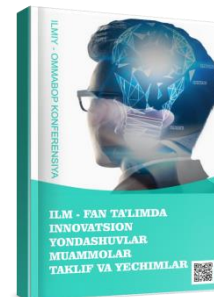
ta'minlashi;

- talabalarda mustaqil, erkin va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishi;
- talabalarning o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqara olishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishi;
- pedagogik jarayonda demokratik va insonparvarlik g'oyalarining ustivorligiga erishishni kafolatlashi zarur.

"Insert" strategiyadi

Strategiya o'zlashtirilishi ko'zda tutilgan yangi mavzu bo'yicha o'quvchilarning muayyan tushunchalarga egaliklarini aniqlash va ularda matnga nisbatan tahliliy yondashish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Strategiyani qo'llash jarayonida quyidagi harakatlar amalga oshiriladi:

- kichik guruhlar shakllantirilib, ular nomlanadi;
- har bir guruhlar o'zlashtirilishi rejalashtirilayotgan mavzuga oid 2 ta fikr bildirish so'raladi;
- o'quvchilar navbatma-navbat mulohazalarni bayon etadildir;
- bayon etilgan fikrlar yozuv taxtasiga yozib boriladi;
- so'ngra o'qituvchi yangi mavzu mohiyatini yorituvchi matnni guruhlariga tarqatadi;
- guruhlar matn bilan tanishib chiqib, matn va o'zlari bildirgan fikrlarning birbiriga qay darajada muvofiq kelganligini aniqlaydilar (o'xshashlik va farqlar maxsus belgilar yordamida qayd etiladi);
- guruh a'zolari shaxsiy qarashlarini ifoda etadilar va maxsus belgilar soni umumlashtiriladi;

- guruh a’zolari orasidan liderlar belgilanadi;
- liderlar sinf jamoasini guruh natijalari bilan tanishtiradilar;
- guruhlarning yondashuvlari umumlashtirilib, yakuniy xulosa chiqariladi.

Strategiyani qo’llashda o’quvchilar quyidagi sxemalar bo’yicha faoliyatini tashkil etadilar:

1. Guruhlar tomonidan bildirilgan fikrlar bilan matn qiyosiy taqqoslanadi:

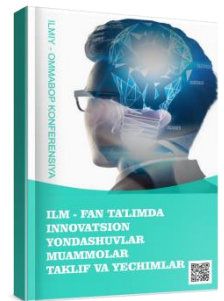
Maxsus belgilar	Maxsus belgilarning ma'nosi
Z	Matnda guruhlar tomonidan bildirilgan fikrlar o’z aksini topgan bo’lsa
S	Matnda guruhlar tomonidan bildirilgan fikrlar o’z aksini topmagan bo’lsa
?	Matn bilan tanishish jarayonida savollar tug’ilsa (tushunmovchiliklar yuzaga kelsa)

"Qadimiy shaharlarga sayohat" metodi

Bu metod orqali o'quvchilar jamoada ishlash, hamkorlik, shaxsiy fikrni bayon qilish, tezkorlik kabilar ham rivojlanadi. Darsda qadimiy shaharlarni rasmi turgan 3 ta yo'nalish: Samarqand, Buxoro, Xorazm kabi viloyatlar rasmi tushirilgan ko'rarma va misollar turadi. Bu misollarni musobaqa tarzida ishlashlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

ILM – FAN TA'LIMDA INNOVATSION YONDASHUVLAR, MUAMMOLAR, TAKLIF VA YECHIMLAR

1. Ochilova M. Yangi pedagogik texnologiyalar. Qarshi. Nasaf. 2000
2. Tolipov O'. Usmonboyeva M . Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot . Toshkent "Fan" 2005
3. Chugunova A.A. "Нетрадиционные методы преподавания математики"
Федорченко С. А. "Нетрадиционные формы проведения уроков математики"